

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 4Cdo/75/2019
Identifikačné číslo spisu: 7211216698
Dátum vydania rozhodnutia: 27.08.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Milan Lalík
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:7211216698.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne X. Č.Ň., bývajúcej v Q. V. X., R. Q. XXX/X, zastúpenej zákonnou zástupkyňou Ing. Q. R.O., bývajúcou L. Q. V. X., R. Q. XXX/X, zastúpenej JUDr. Silviou Sovovou, advokátkou v Košiciach, Diamantová 47/10, proti žalovanému N. P., bývajúcemu v Q., X. XX, zastúpeného advokátskou kanceláriou JUDr. Peter Frajt, advokát, s. r. o., so sídlom v Košiciach, Garbiarska 5, IČO: 47 240 369, o zaplatenie 9 958,18 eur, vedenom na Okresnom súde Košice II pod sp. zn. 20 C 77/2011, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 25. apríla 2018 sp. zn. 9 Co 190/2017, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovanému náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Košice II v poradí druhým rozsudkom z 1. februára 2013 č. k. 20 C 77/2011-60 zamietol žalobu pôvodného žalobcu (právneho predchodcu žalobkyne) L. Č. o vydanie bezdôvodného obohatenia v sume 9 958,18 eur poskytnutej žalovanému ako preddavok kúpnej ceny na základe uzatvorenej (a nezrealizovanej) zmluvy o budúcej zmluve o predaji nehnuteľnosti z 19. júna 2008 (§ 451 Občianskeho zákonníka v spojení s § 577 ods. 2 Občianskeho zákonníka), a to z dôvodu vznesenej námietky premlčania. V danom prípade zistil, že právny predchodca žalobkyne sa o vzniku bezdôvodného obohatenia na jeho úkor žalovaným dozvedel najneskôr dňa 5. decembra 2008, kedy adresoval žalovanému výzvu na vrátenie zálohy; žalobu na súd však podal až 16. júna 2011, t. j. evidentne po uplynutí dvojročnej subjektívnej premlčacej lehoty (§ 107 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka). Ak v prípade vznesenej námietky premlčania súd zistí, že právo je premlčané, nemôže toto právo priznať, a preto v prejednávanej veci žalobu v celom rozsahu zamietol. Žalobcovi zároveň uložil povinnosť zaplatiť žalovanému náhradu trov konania vo výške 597,- eur a trov právneho zastúpenia vo výške 1 569,57 eur do troch dní od právoplatnosti rozsudku.

2. Krajský súd v Košiciach na odvolanie právneho predchodcu žalobkyne v poradí druhým rozsudkom z 25. apríla 2018 sp. zn. 9 Co 190/2017 napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny

potvrdil a stranám nepriznal náhradu trov odvolacieho a dovolacieho konania. V celom rozsahu sa stotožnil so skutkovými a právnymi závermi súdu prvej inštancie a namietané odvolacie dôvody vyhodnotil ako neopodstatnené. Aj podľa názoru odvolacieho súdu ak právny predchodca žalobkyne poskytol žalovanému zálohu (preddavok) na kúpnu cenu nehnuteľnosti vo výške 300 000,- Sk (t. j. 9 958,18 eur), avšak k uzavretiu kúpnej zmluvy nedošlo, ide o plnenie z právneho dôvodu, ktorý odpadol a poskytnutý preddavok sa tak stal bezdôvodným obohatením. Za správny považoval aj záver, že právny predchodca žalobkyne sa o vzniku bezdôvodného obohatenia, o jeho výške a o tom, že sa na jeho úkor bezdôvodne obohatil žalovaný, dozvedel najneskôr 5. decembra 2008, kedy adresoval žalovanému výzvu na vrátenie prijatého preddavku, od ktorého dňa je potrebné odvíjať začatie plynutia dvojročnej subjektívnej premlčacej lehoty na vydanie tohto bezdôvodného obohatenia, a preto ak žaloba o tomto nároku bola podaná až 16. júna 2011, bola podaná po márnom uplynutí subjektívnej premlčacej lehoty. Pokiaľ žalobkyňa namietala, že v danom prípade subjektívna premlčacia lehota začala plynúť od neskorších udalostí (od predaja predmetnej nehnuteľnosti tretej osobe), túto námietku pokladal za nedôvodnú, pretože je v rozpore s vyjadreniami právneho predchodcu žalobkyne a v spise založenými listinnými dôkazmi.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzovala z ustanovenia § 420 písm. f/ a § 421 ods. 1 písm. a/ a c/ C.s.p. Podľa jej názoru jej odvolací súd nesprávnym procesným postupom znemožnil uskutočňovanie jej patriacich procesných práv v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, a to tým, že neprihliadol na jej podania a argumentáciu v nich a jeho rozhodnutie je pre absenciu odôvodnenia základných právnych otázok nepreskúmateľné. Ďalej namietala, že odvolací súd vec nesprávne právne posúdil, ak za skutočnosť určujúcu začiatok plynutia subjektívnej premlčacej doby považoval výzvu právneho predchodcu žalobkyne žalovanému na vrátenie preddavku, pretože podľa jej názoru právny dôvod na plnenie kúpnej ceny odpadol a teda zaplatená záloha sa stala bezdôvodným obohatením až v deň predaja predmetnej nehnuteľnosti tretej osobe (21. septembra 2009). Zo spisu ani z vykonaných dôkazov nevyplýva žiadna skutočnosť, ktorá by svedčila tomu, že strany sa dohodli už skôr na tom, že kúpnu zmluvu neuzatvoria. Pri riešení tejto právnej otázky sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, pričom poukázala na rozhodnutie 4 Cdo 256/2010. Navrhla, aby dovolací súd rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

4. Žalovaný sa k dovolaniu žalobkyne nevyjadril.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 C.s.p.) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 C.s.p.) strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 C.s.p.), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 C.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 C.s.p.) skúmal, či sú dané procesné predpoklady pre to, aby uskutočnil meritórny dovolací prieskum napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo, a dospel k záveru, že dovolanie žalobcu treba odmietnuť (§ 447 písm. c/ C.s.p.).

6. Podľa § 420 písm. f/ C.s.p. dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

7. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky (I. ÚS 26/94), v ktorom sa uplatnia všetky zásady súdneho rozhodovania v súlade so zákonmi a pri aplikácii ústavných princípov. Pod porušením práva na spravodlivý proces (vo všeobecnosti) treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov.

8. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie vo veci (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ C.s.p. môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu (porov. I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, či 4 Cdo 3/2019, 8 Cdo 152/2018, bod 26, 5 Cdo 57/2019, bod 9, 10) alebo prekvapivosťou rozhodnutia vtedy, keď odvolací súd vydá rozhodnutie, ktoré nebolo možné na základe zisteného skutkového stavu veci predvídať, čím bola účastníkovi odňatá možnosť právne a skutkovo argumentovať vo vzťahu k otázke, ktorá sa s ohľadom na právny názor odvolacieho súdu javila ako významná pre jeho rozhodnutie.

9. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle ustanovenia § 420 C.s.p. nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil chyby vymenovanej v tomto ustanovení, ale rozhodujúcim je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo.

10. V posudzovanom prípade obsah spisu nedáva podklad pre záver, že odvolací súd svoje rozhodnutie odôvodnil spôsobom, ktorým by založil procesnú vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ C.s.p. V odôvodnení svojich rozhodnutí súdy oboch nižších inštancií popísali obsah podstatných skutkových tvrdení strán a dôkazov vykonaných v konaní, uviedli, z ktorých dôkazov vychádzali a ako ich vyhodnotili, zároveň citovali ustanovenia, ktoré aplikovali a z ktorých vyvodili svoje právne závery. Odôvodnenie odvolacieho súdu sa vypořádava so všetkými podstatnými odvolacími námietkami žalobkyne a ostatnými rozhodujúcimi skutočnosťami. Jeho myšlienkový postup je v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen poukazom na všetky rozhodujúce skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal. Z odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu vyplýva, že pre začatie plynutia dvojročnej subjektívnej premlčacej lehoty za rozhodujúci treba považovať deň 5. decembra 2008, kedy právny predchodca žalobkyne vyzval žalovaného na vrátenie zloženej zálohy (preddavku) vo výške 300 000,- Sk, pretože k uzavretiu kúpnej zmluvy a realizácii zamýšľaného predaja nehnuteľnosti medzi stranami nedošlo, a teda najneskôr v tento okamih sa právny predchodca žalobkyne dozvedel, že právny dôvod, na základe ktorého bola uvedená záloha poskytnutá, odpadol a táto záloha stala sa pre žalovaného bezdôvodným obohatením. Pokiaľ právny predchodca žalobkyne žalobu podal na súde až 16. júna 2011, uskutočnil tak po uplynutí subjektívnej premlčacej lehoty, a preto bolo potrebné jeho žalobu zamietnuť. Z uvedeného je teda celkom zrejmé, ako a z akých dôvodov odvolací súd rozhodol a podľa názoru dovolacieho súdu má odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu (ktoré treba v spojení s rozhodnutím súdu prvej inštancie chápať ako jeden vecný celok) náležitosti v zmysle § 393 C.s.p. Za procesnú vadu konania podľa ustanovenia § 420 písm. f/ C.s.p. nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľky. Takisto samotná skutočnosť, že dovolateľka so skutkovými a právnymi závermi vyjadrenými v odôvodnení rozhodnutí oboch nižších inštancií nesúhlasí a nestotožňuje sa s nimi, nemôže sama osebe viesť k založeniu prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f/ C.s.p., pretože do práva na spravodlivý proces nepatrí právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby bolo rozhodnuté v súlade s jeho požiadavkami, resp. s jeho právnymi názormi (I. ÚS 50/04), ani právo, aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov (IV. ÚS 252/04).

11. Vzhľadom na uvedené dovolací súd dospel k záveru, že žalobkyňa neopodstatnene namieta, že odvolací súd nesprávnym procesným postupom jej znemožnil uskutočňovať jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f/ C.s.p.). Prípustnosť jej dovolania z tohto ustanovenia preto nevyplýva.

12. Žalobkyňa prípustnosť svojho dovolania vyvodzovala zároveň z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ C.s.p., podľa ktorého dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri riešení ktorej sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

13. Žalobkyňa tvrdí, že odvolací súd nesprávne právne posúdil otázku začatia plynutia subjektívnej premlčacej lehoty na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia, pretože podľa jej názoru k začatiu jej plynutia nemohlo dôjsť dňa 5. decembra 2008, kedy jej právny predchodca adresoval žalovanému výzvu na vrátenie preddavku, ktorá mala len „bežný predžalobno-výhražný obsah“ a „hovorila o možnom budúcom posúdení dobrovoľného nevrátenia zálohy ako o budúcom bezdôvodnom obohatení“, ale až dňa 21. septembra 2009, kedy žalovaný na základe kúpnej zmluvy predal predmetnú nehnuteľnosť tretej osobe, a teda až týmto momentom právny dôvod, pre ktorý bola záloha poskytnutá, odpadol a právny predchodca žalobkyne sa dozvedel o vzniku bezdôvodného obohatenia, jeho výške a o tom, kto ho na jeho úkor získal.

14. Žalobkyňa tvrdený odklon od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu dôvodila s odkazom na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Cdo 256/2010, v zmysle ktorého záloha na kúpnu cenu, ktorá bola vyplatená vlastníčkovi veci na základe jeho príslubu predat' vec, sa stala jeho bezdôvodným obohatením v okamihu, keď ju odmietol predat', prípadne keď sa vytvoril stav, v ktorom bolo zrejmé, že kúpa nebude realizovaná.

15. Z ustanovenia § 421 ods. 1 C.s.p. vyplýva, že otázkou relevantnou pre prípustnosť dovolania podľa tohto ustanovenia môže byť len otázka právna (hmotnoprávna alebo procesnoprávna, ktorej vyriešenie viedlo k právnym záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), a nie otázka skutková. Riešenie skutkovej otázky (quaestio facti) je v civilnom sporovom konaní spojené s obstarávaním skutkových poznatkov súdu v procese dokazovania; to znamená, že pri jej riešení sa súd zameriava na skutkové okolnosti významné napríklad z hľadiska toho, čo a kedy sa stalo alebo malo stať, čo (ne)urobil žalobca alebo žalovaný, čo (ne)bolo dohodnuté, či a aké skutočnosti nastali po konaní (opomenutí konania) niektorej fyzickej alebo právnickej osoby, čo obsahuje určitá listina, čo vypovedal svedok, čo uviedol znalec a pod. Na rozdiel od toho riešenie právnej otázky (quaestio iuris) prebieha v procese právneho posudzovania veci, pri ktorom súd uvažuje o určitej právnej norme, zamýšľa sa nad možnosťou (potrebou) jej aplikácie, skúma jej obsah, zmysel a účel, normu interpretuje a na podklade svojich skutkových zistení (to znamená až po vyriešení skutkových otázok) prijíma právne závery o existencii alebo neexistencii dôvodu pre aplikovanie predmetnej právnej normy na posudzovaný prípad. Ak v dovolaní vymedzená otázka - ktorú má podľa dovolateľa posudzovať vo svojom rozhodnutí odvolací súd - nie je právnou otázkou, ale predstavuje skutkovú otázku, nie je splnená zákonná podmienka prípustnosti dovolania uvedená v ustanovení § 421 ods. 1 C.s.p. a takúto otázku nie je odvolací súd oprávnený vo svojom rozhodnutí riešiť (3 Cdo 218/2017, 3 Cdo 27/2019, 4 Cdo 172/2017, 4 Cdo 148/2018).

16. Pokiaľ súd na základe vykonaného dokazovania zisťuje, ktoré skutočnosti sú určujúce pre začiatok plynutia subjektívnej či objektívnej premlčacej doby, rieši skutkové otázky, pričom výsledkom tejto činnosti sú skutkové zistenia a z nich vyvedené skutkové (nie právne) závery súdu. Hodnotiaci skutkový záver súdu, ktorý tvorí podstatu tohto výsledku, nemožno považovať za právne posúdenie. Preto ak žalobkyňa vytýka súdu, že rozhodný okamih pre vznik bezdôvodného obohatenia nemôže byť určený výzvou jej právneho predchodcu žalovanému na vrátenie zloženej zálohy z 5. decembra 2008, ale až dňom uzavretia zmluvy o predaji predmetnej nehnuteľnosti tretej osobe (21. september 2009), pretože podľa jej názoru až týmto okamihom nastala nemožnosť zamýšľaného predaja medzi stranami sporu a teda právny dôvod plnenia odpadol, ide o dovoláciu námietku nevystihujúcu podstatu § 421 ods. 1 C.s.p., lebo takáto námietka sa týka nesprávneho skutkového zistenia, na ktorom súd založil svoje právne závery, či uplatnený nárok je alebo nie je premlčaný. Vzhľadom na to odvolací súd dospel k záveru, že dovolateľkou takto boli namietnuté skutkové (nie právne) okolnosti, a preto otázka, od ktorého okamihu začala plynúť subjektívna premlčacia lehota na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia, nemôže byť relevantná pre založenie prípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ C.s.p.

17. Z rovnakého dôvodu uvedená (skutková) otázka nemôže byť relevantná pre založenie prípustnosti dovolania v zmysle ustanovenia § 421 ods. 1 písm. c/ C.s.p, z ktorého žalobkyňa tiež vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania. Navyiac, v dovolaní, ktorého prípustnosť sa vyvodzuje z tohto ustanovenia,

by mal dovolateľ konkretizovať rozhodnutia dovolacieho súdu, v ktorých je daná otázka rozhodovaná rozdielne, čo v danom prípade žalobkyňa neurobila. Absenciu tejto náležitosti považuje Civilný sporový poriadok za dôvod pre odmietnutie dovolania v zmysle § 447 písm. f/ C.s.p.

18. Dovolací súd nad rámec dovolacieho prieskumu považuje za potrebné dodať, že podľa jeho názoru začatie plynutia premlčacej doby predmetného nároku odvolací súd posúdil vecne správne. Z rozhodnutia 4 Cdo 256/2010 vyplýva, že zložená záloha (preddavok) na budúce plnenie zo zamýšľanej kúpnej zmluvy sa stáva bezdôvodným obohatením v tom okamihu, keď sa vytvoril stav, v ktorom bolo zrejmé, že kúpa nebude realizovaná, pretože týmto okamihom odpadol právny dôvod plnenia (poskytnutia zálohy). Uvedený stav môže byť vytvorený tak konaním predávajúceho, ako aj konaním kupujúceho. Z obsahu výzvy právneho predchodcu žalobkyne na vrátenie zloženej zálohy ako aj z jeho vyjadrení na pojednávaní konanom 13. decembra 2011 vyplýva, že v čase adresovania výzvy žalovanému z 5. decembra 2008 už nemal záujem uzavrieť zamýšľanú kúpnu zmluvu, bol si vedomý, že k jej uzavretiu nedôjde, a svoj nárok na vrátenie zálohy považoval za splatný (čo vyjadril určením lehoty, v ktorej žalovaného požiadal, aby mu zálohu vrátil) a žalobou úspešne nárokovateľný. Súdy oboch nižších inštancií preto správne ustálili, že v čase 5. decembra 2008 tu bol stav obdobný odstúpeniu od zmluvy, v ktorom už bolo zrejmé, že kúpa predmetnej nehnuteľnosti medzi sporovými stranami nebude uskutočnená. V tomto čase teda začala plynúť objektívna aj subjektívna premlčacia lehota na vydanie zloženej zálohy ako plnenia z bezdôvodného obohatenia. Na uvedenom nemôže nič zmeniť ani skutočnosť, že žalovaný na výzvu z 5. decembra 2008 nijako nereagoval (nemal povinnosť reagovať), že vznik nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia právny predchodca žalobkyne vo výzve právne nekvalifikoval alebo výslovne nedeclaroval, a ani skutočnosť, že žalovaný 21. septembra 2009 predmetnú nehnuteľnosť predal tretej osobe, pretože v tomto čase - ako v konaní vyšlo najavo - zmluvné strany na uzavretí zamýšľanej kúpnej zmluvy netrvali (dohodu o jej budúcom uzavretí pokladali za zrušenú) a žalovaný dôvodne považoval túto nehnuteľnosť za voľne disponibilnú.

19. Nárok sa premlčí, ak uplynie subjektívna alebo objektívna premlčacia lehota. Slovenské súkromné právo je však postavené tiež na zásade, že nikto sa nemá bez právneho dôvodu obohacovať na úkor iného. V danom prípade dovolateľka mala v rámci namietaných dovolacích dôvodov ako predmet dovolacieho prieskumu nastoliť aj otázku vzájomnej kolízie základných práv a právom chránených hodnôt, a to zásady právnej istoty, reprezentovanej námietkou premlčania a legitímneho očakávania vo forme rešpektovania zásady nemini liceat locupletari cum damno alterius (nikto sa nesmie obohacovať na škodu iného), kedy by dovolací súd v rámci testu proporcionality zvažoval, ktorá z nich je v danom prípade hodnotnejšou a musí dostať prednosť. Dovolací súd je však v súlade s dispozičnou zásadou viazaný uplatnenými dovolacími dôvodmi (§ 440 C.s.p.), včítane ich obsahového i rozsahového vymedzenia, a z iných, než dovolateľom uplatnených dôvodov, napadnuté rozhodnutie preskúmať nemôže. Preto sa takýmto porovnaním (kolíziou) nemohol v dovolacom konaní zaoberať práve pre fungovanie zásady vigilanti bus iura scripta sunt (práva patria bdelym).

20. So zreteľom na uvedené dovolací súd dovolanie žalobkyne, ktoré smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému dovolanie nie je prípustné, odmietol (§ 447 písm. c/ C.s.p.).

21. Rozhodnutie o trovách dovolacieho konania dovolací súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 druhá veta C.s.p.).

22. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.